

UTVIKLING AV KONFLIKTRÅDENE I OSLO

AV RANDI KVEINE

Hensikten med denne artikkelen er tosidig. For det første ønsker vi å presentere Konfliktrådet i Oslo, hvilken retning prosjektet har dreid så langt i løpet. For det andre ønsker vi å bidra til en ideologisk drøfting av konfliktråd som tiltak overfor unge lovovertredere. Det siste fordi vi i vår informasjonsvirksomhet møter svært få motforestillinger til konfliktrådsvirksomheten.

Hva er så Konfliktråd for unge lovbrutere? Kort fortalt dreier det seg om et tilbud, primært til unge førstegangs lovovertredere, om å få gjort opp sine lovbrudd utenfor rettsapparatet. Ungdom får treffe den de har forbrudt seg mot i et meglingsmøte. Målsettingen med møte er at partene kommer fram til en avtale og at ungdommen forhåpentligvis skal lære noe gjennom en konfrontasjon med skadelidte. Oppfylles avtalen som inngås i megling, og ungdommen ikke begår nye lovbrudd i en seks måneders periode fra gjerningstidspunktet, stemples saken:

»Konfliktrådsbehandling avsluttet«. Saken sendes tilbake til politiet. Enkelte av sakene sendes videre til Riksadvokaten som gir en vilkårsløs påtaleunntatelse, hvilket ikke medfører oppføring i det sentrale strafferegister.

Konfliktråd – et mangeårig forsøk

Noen sier det startet med Kriminalmeldingen, den omdiskuterte Stortingsmelding nr 104 (1977-78): Om kriminalpolitikken. Meldingen kom med forslag om heving av den kriminelle lavalder opp på samme nivå som de andre nordiske land, nemlig 15 år. Meldingen uttrykte også ønske om at det skulle tas sikte på lovendringer som skulle hindre at 15-åringer kunne bli plassert i fengsel. Justisdepartementet var klar over de konsekvenser disse endringene ville få for det sosiale hjelpeapparatet, at det måtte bli snakk om styrking av sosialsektoren. Meldingen presiserte at styrkingen måtte finne sted før en heving av straffbarhetsalderen. Tilpasningsperioden ble anslått til 3-5 år. Sosialdepartementet åpnet for aktive forsøk med hjelp og behandling som alternativ til bruk av fengselsstraff overfor den aktuelle gruppe eldre barn og ungdom.

Barnevernstiltak overfor unge lovbrutere måtte styrkes. En skulle nå forsøke å finne ut hva en kunne sette inn overfor de unge lovbruterne, hvis minstealderen for straff og fengsling ble hevet. Buskerud-prosjektet ble til, dette som en del av forsøksvirksomheten. Prosjektets formelle navn var »Alternativ til fengsling av ungdom«. Prosjektet ble omfattende. Et selvstendig delprosjekt ble kalt »Konfliktrådet i Lier«. Dette ble et forsøk med alternativ konfliktløsning. Delprosjektet tok ikke sikte på ungdom som satt i fengsel. Det var snarere et tilbud til førstegangslovbruteren

enn til gjengangeren. Målet var å gi ikke for sterkt belastet ungdom en sjanse til å gjøre opp i forhold til den fornærmede part og bli ferdig med saken. Prosjektet ønsket å gi et realistisk alternativ til de mildere straffereaksjoner som for eksempel påtaleunntelser og betingede dommer.

Riksadvokaten sendte ut et rundskriv i 1983 hvor han ga politikamrene instruksjoner om hvordan konfliktrådssaker skulle plukkes ut og behandles fra politiets side. Sosialdepartementet tok på sin side initiativet til å sette igang flere konfliktråd rundt omkring i landet.

Mange år er gått siden starten i Lier i 1980. Flere konfliktråd har sett dagens lys. Justis- og Sosialdepartementet ga midler til oppsummering av erfaringene så langt i 1986. I mai 1986 hadde 63 kommuner sitt konfliktråd og 30 var da under planlegging. Hele Oslo ble dekket med konfliktråd fra august 1986.

Et alternativ til det meningsløse?

Konfliktrådene er altså ikke et alternativ til fengsling. Enkelte kaller konfliktrådsbehandling et alternativ til meningsløs behandling av ungdomskriminalitet.

Hvordan blir så ungdomskriminalitet behandlet? Der er store variasjoner. Den ene varianten er at »småkriminalitet« begått av ungdom ikke blir prioritert og etterforsket av overarbeidede politikamre. Og de ungdommene som i det hele tatt blir tatt, oppdager at rettsapparatet arbeider langsomt. Som regel går det svært lang tid fra lovbruddet blir begått, til ungdommen får en påtalemessig reaksjon. Ofte står ikke reaksjonen i forhold til lovbruddet. Reaksjonen blir ofte uforståelig for den unge lovovertrедeren.

Endel saker blir oversendt sosialetaten for barnevernsmessig behandling. Heller ikke i denne etaten presser denne type saker seg fremst i køen. Også her er det snakk om hvilke saker en skal behandle først. I tillegg har det sosiale hjelpeapparatet hatt få effektive virkemidler å stille opp med.

En variant blir altså at unge lovovertrедere ikke møter noen påtalemessig reaksjon på det gale de har gjort. Hvis de i det hele tatt får noen reaksjon, utover at saken blir henlagt, kan den risikere å komme opptil ett år etter at lovbruddet har skjedd.

Den andre varianten er en meget sterk reaksjon fra politiets side. Sterk reaksjon i forhold til type lovbrudd som er begått og alder på lovovertrедeren. Mange unge som møter i Konfliktrådet kan fortelle om ganske så sterke reaksjoner de blir møtt med. Det å bli tatt på fersk gjerning og bli tatt med til politistasjonen og bli satt i ventecelle i en alder av 14-15 år, oppleves for de ungdommene Konfliktrådet i Oslo får i tale som ganske så sterke opplevelser.

Vi står overfor to ytterpunkter på en lang skala. På den ene side behandles ungdomskriminalitet ofte på den måten at den ikke blir prioritert. Ikke prioritert i betydningen av at ungdom ikke får, eller får en svært sen reaksjon på det gale de har gjort. På den andre siden kan en snakke om en overreagering i forhold til type lov-

brudd og ungdommens alder. Noen vil hevde at i kriminalitetsforebyggende sammenheng vil begge varianter bli stående i meningsløshetens lys når det gjelder behandling av ungdomskriminalitet.

Andre vil stille spørsmål ved om all type kriminalitet i det hele tatt bør etterforskes, om ropet på en reaksjon også når det gjelder »småkriminalitet« nødvendigvis er av det gode.

Det blir her snakk om en kriminalpolitisk prioritering. Spørsmålet blir om det er »småkriminalitet« begått av ungdom en skal gjøre noe med, eller om en i større grad skal konsentrere seg om tyngre kriminalitet. Enkelte vil hevde at dagens behandling av den tradisjonelle ungdomskriminaliteten ikke er så meningsløs. Konfliktrådenes valg av hvilke type saker en ønsker å prioritere blir ansvarsfull også i denne sammenheng.

Konfliktrådenes fundament

I markedsføringen av konfliktrådene blir gjerne følgende positive sider trukket fram. Sosionom Lars Gunnar Lingås har i sin rapport om konfliktrådene beskrevet konfliktrådenes fundament slik:

Rasjonalisering

* Det er ønskelig å finne en forenklet og hurtig behandling av ungdomskriminalitet, særlig i bagatellmessige saker som tidligere er blitt lavt prioritert både av politi og barnevern.

Desentralisering

* Det er ønskelig å styrke lokalsamfunnets evne til å ta seg av lettere lovbrudd på egen hånd, samtidig som lokalsamfunnet anses bedre egnet til å korrigere uønsket atferd enn dommere i sorte kapper.

Forebygging

* Det er ønskelig å gi ungdom under 18 år en sjanse til å gjøre opp for seg, når de mer eller mindre tilfeldig havner på kant med loven. Dermed kan en tabbe gjøres opp, og de slipper å få en langvarig plett på sitt rulleblad.

* Det er ønskelig å la partene i en konflikt møtes for å gjøre opp seg imellom ved hjelp av en konfliktløser. Dette antas å ha en god pedagogisk effekt. Det forebygger gjentakelser og mytedannelser om ungdommen.

Hensyn til skadelidte

* Det er ønskelig å la offeret få bidra til at saken løses hurtig og få en erstatning, framfor at han passivt skal vente på en rettsak som sjelden gir ham noe som helst annet enn aggresjon og fordommer mot ungdommer.

Rasjonalitet

* Det er ønskelig med en rask og konkret reaksjon som er forståelig fordi den knytter seg til selve handlingen og den skadelidte, og rettferdig fordi den står i direkte forhold til ugjerningen.

Rettsikkerhet

* Det er ønskelig å gi konfliktene tilbake til folket uten at det fører til borgervern eller tap av rettsikkerhet. Det siste sikres ved at ordningen er frivillig.

Dette var reklamen!

Utviklingen i Oslo

Før 1985 hadde en vanskelig for å tenke seg konfliktråd som et egnet tiltak for større byer og tettsteder. Noen hadde imidlertid tro på at tiltaket også kunne virke positivt i en by som Oslo. Det ble i regi av Barnevernkontoret i Oslo startet opp et forsøksprosjekt i Majorstua/Frogner området i juni 1985. Forsøket ble oppsummert som så positivt at hele Oslo fra juni 1986 skulle få nytte godt av tilbudet. Prosjektets forsøksperiode er nå utvidet til 1.1.88, fem heltidsansatte og rundt åtte timebetalte meglere er knyttet til Konfliktrådet i Oslo.

Det arbeides aktivt med å få aktuelle saker til Konfliktrådet. På den ene siden arbeides det med å få egnede saker ut fra politiet, på den annen side arbeides det med å få publikum til å komme direkte til Konfliktrådet. En forutsetning for virksomheten er at tiltaket er kjent. Det drives derfor en utstrakt informasjonsvirksomhet.

Saker

Konfliktrådet i Oslo tar kun saker der det er snakk om lovbrudd. Gjerningspersonen må selvfølgelig være kjent. Skyldspørsmålet må være avklart. Dette er viktig. Konfliktrådet skal ikke bli noen ny etterforskningsinstans på linje med politiet. Den fornærmede part må kunne identifiseres.

Det ble satt forholdsvis vide rammer når det gjaldt sakstyper og alder på gjerningspersonene. De fleste sakene Konfliktrådet har behandlet til nå har vært av mindre alvorlig karakter. Det vil si saker som ville ha ført til påtaleunntatelser med eller uten vilkår, samt saker som etter barnevernslovens 57 blir overført til barnevernet. Det er et mål for Konfliktrådet å få overført flere saker av mer alvorlig karakter. Vi ønsker også å få saker der andre enn førstegangsløvovertrederen kan få prøve tilbudet.

Konfliktrådet har i tidsrommet 1.6.86-30.12.86 fått 84 saker. Er så dette mange eller få saker? Sammenlikner en seg med konfliktråd rundt omkring i Norge, må det sies å være mange saker. Dette fordi mange etablerte konfliktråd har problemer med å få saker. Tar en for seg kriminalstatistikken for Oslo, burde langt flere saker ha nådd Konfliktrådet. Kriminalstatistikken for 1983 gir oss et bilde av antall anmeldte og oppklarte saker i den aktuelle aldersgruppe, tolv til tjuedefem år. Statistikken viser at det i 1983 var 712 oppklarte saken innenfor de sakstyper som ville vært aktuelle for overføring til Konfliktrådet.

Åttifire saker på syv måneder er færre saker enn forventet. Dette kan ha mange grunner. Det kan ha noe med at politietaten ikke er godt nok informert om tiltaket,

eller at der er motstand mot å bruke Konfliktrådet. Oppklaringsprosenten på anmeldte lovbrudd i Oslo er rundt 9%. Den lave oppklaringsprosenten kan også ha noe med antall saker til Konfliktrådet å gjøre.

Tabellene som nå følger er hentet fra Konfliktrådet i Oslo sin årsrapport for 1986. Tallene må tolkes forsiktig, dette fordi det dreier seg om et lite materiale. Statistikkføringen er også mangelfull. Sosialdepartementet har foreløpig ikke laget noe standardopplegg for lik statistikkføring for konfliktrådene på landsbasis.

Hovedleverandøren av saker til Konfliktrådet har vært politiet. Av de 84 oversendte saker til Konfliktrådet fra 1/6-86 kom 76 fra politiet. Private henvendelser var det kun i ett tilfelle. Det kan tenkes flere grunner til dette:

- a) publikum ikke godt nok kjent med ordningen
- b) gjerningspersonen ikke kjent
- c) en større følelse av trygghet ved å anmelde saken til politiet framfor å komme rett til konfliktrådet.

Informasjon til publikum vil også i 1987 være en prioritert oppgave.

Tabell 1. Antall saker fordelt etter henvisningsinstans.
Henvist fra

	Antall 1/6-31/12-1986
Politiet	76
Barnevernkontor	6
Andre offentlige instanser	1
Private personer	1
Ialt henvist	84

Tabell 2. Sakstyper.

Sakstyper	Antall
Bilbrukstyveri	8
Skadeverk bil/moped/båt	2
Mopedstyveri	21
Innbrudd/tyveri	22
Butikktyveri	15
Hærverk	7
Legemsfornærmelse	4
Legemsbeskadigelse	1
Andre (motorsykkeltyveri m.m.)	5
Ialt	85

Som tabellen viser, ligger hovedtyngden av sakstypene på mopedstyveri, innbrudd/tyveri og butikktyveri.

Tabell 3. Antall involverte lovovertridere fordelt etter alder og kjønn.

Alder	Antall	
	Jenter	Gutter
Under 14 år	1	7
14-15 år	2	34
15-16 år	1	28
16-17 år	0	27
17-18 år	2	14
over 18 år	7	13
Ialt	13	123

Tabell 4. Fornærmede.

Fornærmede	Antall
Firmaer/forretninger	29
Private personer	44
Skoler	3
Offentlige instanser	6
Andre	3
Ialt	85

Tabell 5. Antall saker fordelt etter utfall.

Sakens utfall	Antall
Avtale om erstatning	20
Avtale om arbeid	3
Avtale om erstatning/arbeid	1
Annen tilfredsstillende løsning (forhandlingsresultat)	12
Løsning inngått før konfliktrådsbehandling	4
Saken returnert til politiet	20
Saken returnert til Barnevernkontor	2
Saker ikke ferdigbehandlet	23
Ialt	85

Av de 76 sakene som politiet har oversendt, er 24 returnert uten at megling har funnet sted. 4 av disse saken var oppgjort før Konfliktrådet kom inn i bilet. De returnerte saker tilsvarer 26,3% av politisakene. Den høye returprosenten har sammenheng med at en del av butikkyveriene ikke har kunnet la seg behandle fordi fornærmede ikke har vært villig til å møte.

Generelt har tilbudet blitt positivt mottatt av de fleste firmaer og private personer. Ialt har ca. 70% av de fornærmede møtt til megling/sagt seg villig til å møte.

Lovovertridere har i 95% av tilfellene stilt seg positive til konfliktrådsbehandling, og 90% av de inngåtte avtaler blir overholdt.

I tabell 5 fremkommer det at 23 saker ikke er ferdigbehandlet. Dette er saker som delvis er ferdig meglet, men avtalene ennå ikke innfridd.

Enkelte arbeids- og erstatningsavtaler har lengre frister, maksimum 4 måneder etter avtaleinngåelse.

Med »annen tilfredsstillende løsning« menes her forhandlingsresultat. Dette innebærer meglingsmøte uten at det inngås avtale om erstatning eller arbeid. Fornærmede er i disse sakene fornøyd med en samtale, og det ville være uriktig å »presse« fornærmede til å be om en økonomisk avtale eller arbeidsavtale i de tilfeller der det ikke foreligger skade eller økonomisk tap i forbindelse med lovbruddet.

Tabellen viser også at det i bare 3 saker har vært mulig å få i stand arbeidsavtaler. En sak har resultert i både arbeids- og erstatningsavtale fordi de to involverte ungdommer valgte forskjellig oppgjørsform.

Medaljens bakside

Som nevnt innledningsvis, ønsker Konfliktrådet i Oslo ikke bare å gi ren sakinformasjon. Alle medaljer har en bakside. La oss tillate oss å titte litt utover reklamen.

Vi som arbeider ved Konfliktrådet får ofte spørsmålet: »Er konfliktrådsordningen kommet for å bli? Konfliktråd for unge lovbytere er jo så bra!« Konstituert Riksadvokat Gjølstad sa på landskonferansen for konfliktråd i 1986: »Det må være et mål å nå resultater med sikte på en endelig lovmessig avgjørelse om ikke alt for lang tid.« Det er kanskje ikke så vanskelig å spå konfliktrådenes fremtid i Norge.

Tanken bak, og konfliktrådenes fundament er bra. Det er ikke dermed sagt at en ved å gå veien om konfliktråd for unge lovbytere har funnet TILTAKET med stor T når det gjelder behandlingen av ungdomskriminalitet. Kanskje en er kommet et stykke på veien. Da må en imidlertid være villig til å være kritisk underveis og tørre å titte på dilemmaene også. Dette for at en permanent ordningen skal bli best mulig for de den er opprettet for, nemlig de unge lovovertrедerne. Jeg skal presentere *noen* av dilemmaene. Dem er det faktisk mange av!

Rettsikkerhet og frivillighet

Konfliktråd er et helt frivillig tilbud. Både den unge lovovertrедer og den fornærmede part kan takke nei til å stille i Konfliktrådet. Det heter at ungdommens rettsikkerhet blir ivaretatt ved at ordningen er frivillig. Lovovertrедeren kan velge å la sin politianmeldte sak gå sin gang innenfor det tradisjonelle rettsapparatet, eller å ta imot tilbudet om konfliktrådsbehandling.

Hva har ungdom å tjene på det? »Ingenting«, vil noen si. Hva har de så å tjene på konfliktrådsbehandling. Guleroten her har vært »ren« politiattest.

Så langt så bra. Det å få en plettfri politiattest kan bety mye for ungdom i den aktuelle alder. De fleste vil vel være opptatt av ikke å ha en slik plett på sitt rulleblad. Det vil andre også; på vegne av ungdommen ...

Press fra sterke representanter fra voksenverden som for eksempel ærgjerrige foreldre, rettighetsorienterte lærere, oppgjørsbevisste politifolk eller nyfrelste kon-

fliktrådsarbeidere, kan komme i fare for å yte såvidt mye mildt press at frivilligheten blir fine ord.

Hva med ungdommens rettssikkerhet oppi dette? Hvor blir det av ungdommens reelle selvbestemmelsesrett? Her ligger det en klar fare. Dette fordi en skilter med at det er frivilligheten i tiltaket som skal ivareta rettssikkerheten for den unge lovbyrteren.

Hvordan vi best mulig skal sikre frivilligheten i tilbudet er en metodemessig utfordring.

Pedagogisk tiltak eller strafferettslig alternativ?

Konfliktråd blir markedsført som et strafferettslig alternativ. Den kriminelle lavalder er pr. dags dato 14 år. Det vil si at strengt tatt skulle kun ungdom over den kriminelle lavalder få tilbud om konfliktrådsbehandling.

Om dette spørsmålet uttalte Gjelstad på ovennevnte landskonferanse: »Statistikken viser en god del kriminalitet begått av barn under 14 år, den kriminelle lavalder. Jeg reiser spørsmålet her: Når konfliktrådsbehandlingsprosjektene er kommet langt nok, kan en godt overveie om det er hensiktsmessig å bruke konfliktrådsbehandling også overfor barn under 14 år, behovet for tiltak er der.«

I forsøksperioden har en imidlertid hatt unger helt ned til 10 år i megling. Dette fordi en har hatt tro på at selve konfrontasjonen, eller konfrontasmetoden i konfliktrådsbehandlingen virker hensiktsmessig, også overfor unger. En har tro på at også unger har noe å lære av å stå ansikt til ansikt overfor den de har forbrudt seg mot. Knut og Petter, begge 12 år har knust ruter for en ganske høy sum på skolen sin. En har tro på at de har noe å lære av å stå ansikt til ansikt overfor skolens vaktmester og rektor i en konfliktrådsmegling. For ungdom under den kriminelle lavalder blir det ikke snakk om et tiltak i forhold til det strafferettslige, men som et rent pedagogisk tiltak. En har tro på det rent læringsmessige i konfrontasjonsmetoden.

Som et individuelt tiltak overfor den enkelte lovovertreder kan nok dette stemme. Velger en å vurdere konfliktrådernes rolle i samfunnsmessig sammenheng, kan svaret bli et annet. Hvis en gir tilbudet til unge under den kriminelle lavalder, kan dette innebære at konfliktrådene blir et supplement til straffesystemet. Et supplement til straffesystemet med lengre armer enn politiet. Konfliktrådene kan da være med på å utvide strafferammene og kontrollen i samfunnet. Dette var ikke hensikten. Det gode må ikke bli det bestes fiende.

Disse innvendningene mot den pedagogiske modellen er viktige og må tas hensyn til. En kan bare forsvare konfliktrådsordningen som pedagogisk tiltak ved at dens intensjoner blir innfridd. Med andre ord at konfrontasjon som metode er så virkningsfull og kriminalitetsforebyggende at vi derfor blir et *nødvendig* supplement til strafferettspleien.

Individuelt tiltak uten kollektivt sprengstoff?

Per, 17 år møter i Konfliktrådet. Han er blitt politianmeldt for å ha ødelagt et brannslukningsapparat på T-banen. Per får sin avtale med Oslo Sporveier i meglingen. Per får gjort opp sitt lovbrudd, og det er bra, men er det dette hele konflikten dreier seg om?

Pers kamerater begår fra tid til annen lovbrudd. Dreier ikke dette seg også om en konflikt mellom ungdom uten tilstrekkelige fritidstilbud og samfunnets vilje til å prioritere dette? I tillegg til en individuell konflikt ser vi her en politisk konflikt.

Begge disse type konflikter bør kunne løses. I tillegg til å få saker ut av de tradisjonelle strafferettsinstitusjoner, og løse disse individuelt, bør konfliktrådene ha en signalfunksjon til samfunnet. Konfliktrådene får gjennom sin virksomhet kjennskap til ungdomsgruppers forhold til kriminalitet, vi får kjennskap til årsaker og utvikling av kriminalitet. Vi får også kjennskap til barn og unges levekår. Dette kan vi være med å synliggjøre. I tillegg bør vi kunne være med på å hjelpe ungdom til å se på årsakene til det de gjør. Dette for å gi Per og hans kamerater konfliktene tilbake, slik at de kan forsøke å gjøre noe med de egentlige årsakene selv.

Vi kan altså ha som mål – i tillegg til å løse den individuelle konflikten som den unge står i – også forsøke å få økt kunnskap om årsaker til kriminalitet innenfor et begrenset område. Ideelt sett skal vi kunne bidra til at den unge lovovertrедeren og representanter for voksensamfunnet, kan få økt sin erkjennelse av den samfunnsmessige årsaken til den konflikten de står oppe i. Kanskje kan Konfliktrådet bidra til at individuelle konflikter omformes til redskap for politisk handling. Det er innenfor denne tradisjonen konfliktrådet i Oslo ønsker å befinne seg.

Avtalenes indre liv

Avtalene som inngås i konfliktrådsbehandlingene er et kapittel for seg. Jeg skal her bare peke på noen dilemmaer.

Det finnes to hovedtyper med avtaler.

Den ene typen er avtaler hvor det ikke er snakk om noe erstatning. Denne form for avtaler har vi valgt å kalle »forhandlingsresultat«.

Den andre hovedtype er avtaler hvor det er snakk om et materielt oppgjør. Dette kan være i form av rent økonomiske avtaler eller arbeidsavtaler.

Hvordan avtalene skal utformes, eller størrelsen på disse er det opp til hver av partene å avtale. Meglerens rolle er å være dirigent, men ikke hovedaktør. Megleren skal respektere partenes ønsker, men også se til at avtalene ikke blir urimelige. Hva som er urimelig vil imidlertid variere ut fra den enkelte meglers verdibakgrunn. Skrekkeeksemplet er den 17-årige jenta, på et lite sted i Norge, som stjal undertøy for kr 30 i en forretning. Saken kom opp i Konfliktrådet. Avtalen som ble inngått lød på 17 timers arbeidsavtale. Denne form for praksis reiser selvfølgelig en rekke sentrale problemstillinger.

Et annet eksempel er hentet fra nok et konfliktråd i Norge. Der har de innført noe de kaller for »samfunnsnyttig arbeid«. I de sakene hvor de ikke får til arbeidsavtaler mellom den unge lovovertrедeren og den fornæmede part, har dette Konfliktrådet fått tillatelse fra den stedlige Statsadvokat til å inngå en spesiell form for arbeidsavtaler. Konfliktrådet har laget en spesialavtale med et aldershjem og med parkvesenet på stedet. Disse etater tar imot ungdom som har vært i Konfliktrådet. Her får de arbeide for at de unge skal få en sjanse til å gjøre opp sine lovbrudd i forhold til samfunnet. Det er altså snakk om en inngåelse av arbeidsavtaler med andre parter enn det oppgjøret egentlig gjelder, nemlig ungdommen og den skadelidte.

En kan spørre seg om programmerklæringer som f. eks. nærhet til konflikten, ikke-fremmedgjørende oppgjør, direkte form for oppgjør er tilstrekkelig problematisert i denne sammenheng. Enkelte spør seg også om konfliktrådene skal bli en ny form for samfunnstjeneste.

Hva styrer så størrelsen på de avtalene som inngås i konfliktråd? Det ville være en farlig illusjon å tro at konfliktrådene lever i en isolert verden. »Forsikringsverden« er en ikke uviktig styringsfaktor når det gjelder størrelsen på avtalene. Veldig ofte stiller den fornæmede part i Konfliktrådet med ønske om dekning av egenandelen til sitt forsikringselskap.

Skal konfliktrådsvirksomheten være produktorienterte eller prosessorientert? Produktorienterte på den måten at vi blir mer opptatt av å skilte med pene avtaler utad, enn det er ungdom skal lære noe gjennom konfliktrådsbehandlingen.

Eller skal en være prosessorienterte på den måten at en har en klokkeetro på at det er i selve konfrontasjonen selve læringen ligger.

Dilemmaene står i kø. Fler kunne vært nevnt. Konfliktrådene står overfor mange valg. Vi, som alle andre ikke ferdigspikrede tiltak, må velge mellom mange og ulike målsettinger. Dette dreier seg til syvende og sist om politiske og ideologiske valg.

Konfliktrådene i medvind

Konfliktrådene seiler i medvind. Medvind kan ha forskjellig styrke og forskjellig innhold. Begrunnelsen for at konfliktrådstanken er bra, vil variere ut fra hvilket ståsted og hvilken politisk oppfatning en har. Noen vil være opptatt av det kriminalitetsforebyggende aspekt, mens andre vil være opptatt av at den fornæmede part har noe å tjene på tiltaket. Noen vil være mer opptatt at at ungdom gjør opp for seg, mens andre vil legge mer vekt på at de forstår at de har gjort noe galt. Tilhengerne av det siste vil være mer opptatt av erkjennelsen enn av gjenytelsen. Konfliktrådstanken er et ideologisk møtested for mange politiske retninger. Dette er en styrke, men representerer også en fare.

Dette vet vi. Vi ønsker debatt om konfliktrådsordningen. Det er synliggjøring og problematisering, fundert på de dilemmaer vi finner i vårt praktiske arbeid med

konfliktrådsvirksomheten, som kan viser oss en fornuftig vei videre. Dette skal være en reell forsøksperiode.

Overskriften på denne artikkelen er: *Utvikling av Konfliktrådene i Oslo*. Til det vil jeg svare: »Ja la oss for all del få fortsette å være i utvikling.«

Dette foredraget ble holdt på et seminar på Institutt for kriminologi i Oslo 18. mars 1987. Deler av artikkelen blir også publisert i boka »Oppvekst, rus, aids og nærmiljø«.

Adresse: *Randi Kveine*
Økenveien 239
N-0584 Oslo 5